

מלחמת התרבות בעיצומה

מערכת "יהדות חופשית" ערה מזה זמן רב לעובדה, שקצב תחלופת האירועים בשטח איננו מדביק את קצב הוצאתו לאור של הביטאון. אירועי החודשים האחרונים בלבד, החל בשערוריית ביטול הופעתה של להקת "בת-שבע", וכלה בביטול הופעתן של חיילות-זמרות צה"ל בכנסת, הם עדות מובהקת להתגברותן של שתי מגמות נפרדות, השלובות זו בזו: הגברת עזות מצחם, חוצפתם ותיאבונם, שאיננו יודע שובע של עסקנים דתיים וחרדיים, בכל הנוגע להתערבות הדת בחיי כלל אזרחי המדינה, והכפייה הדתית שנובעת מכך מחד גיסא, והתעוררותם של מגזרים רחבים מבין אזרחי מדינה, שעד כה לא הגיבו, או לא הגיבו דיים, לפגיעה שפוגעים בהם עסקני דת, ולנגיסה הזוחלת שהם נוגסים בחלקתנו מאז קום המדינה ועד היום מאידך גיסא.

מערכת "יהדות חופשית" החליטה להקדיש מקום מיוחד בביטאון לנושאים אקטואליים, על מנת שהביטאון לא יישאר נחלת האקדמיה בלבד, אלא ישמש כלי מעשי ונגיש לכל אדם, שנפשו נקעה מהניסיונות הבלתי פוסקים, ובמרבית המקרים גם המוצלחים, של השתלטות דתית וחרדית על חיינו. אנו מזמינים הערות, דברי ביקורת, מכתבים, ותיאור פרשיות ואירועים, שיתפרסמו בגליונות הבאים.

דן מלר

"חילול" שבת?

שוב ושוב משתמשים דוברי המיגזר היהודי החופשי - החילונים - במלים "דתיות", ובכך משחקים לידי הדתיים. למשל, ידיעה שפורסמה בעתון "הארץ" (10.5.98) בנושא "חילול" שבת:

"עמותת היובל מתנה סיוע לחגיגות שבועות בקיבוצים באי-חילול שבת וחג". מדוע, מבחינתנו כיהודים חופשיים, זהו חילול שבת? הרי ההיפך הוא הנכון! חגיגת שבועות זהו עונג שבת! חגיגה בשבת היא מיצווה על פי אמות המידה שלנו! הנאה תרבותית, אמנותית, היא עשייה חיובית בשבת. וכי מתי נוכל לחגוג, לשמוח וליהנות הנאה תרבותית? ביום חול? תוך כדי עבודה? לאחר יום עבודה מפרך? או, לחילופין, לבטל יום עבודה? להתבטל? להשתמש? לא אנחנו!

הגיע הזמן שיבינו הכל - יריבינו לאמונה ולאורח-החיים, וקודם כל אנחנו בעצמנו, שגם לנו יש דברים מקודשים! גם לנו הזכות שיתחשבו בנו, באמונתנו, ברצוננו, במנהיגנו, ברגשותינו!

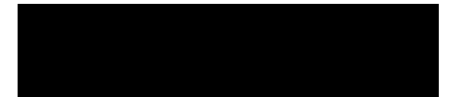
מעתה והלאה לא נשתמש עוד במושגי הפולחן שלהם! בילוי ותרבות בשבת היא הנאה חיובית ולגיטימית. החילול הוא שלהם! ציור, פיסול, מחול, צילום וקולנוע הם ביטויים של תרבותנו היהודית.

ומהאיש, והחלו לחפש חלופות: בית הנשיא הציע את אילת. והיו, שאמרו בלבם: אולי נוותר על זה בכלל? למה לנו להיכנס לעימות מיותר עם החרדים? הרי הם אינם יכולים להאזין לזימרת נשים! אליבא ד'בניזרי' "זו שאלת חיים עבורם", ומי אנו שנפגע ונחבל בחייהם הקדושים.

די!

מזמן היינו חייבים לומר: די! אנו בעצמנו, ולא שום אדם אחר זולתנו, נקבע מה נשיר ומה נרקוד, היכן, בפני מי, ומתי. אם לא נעשה זאת מיד - עוד רגע קט ולא תהיה לנו תרבות, לא חינוך, לא חברה ולא דמוקרטיה מודרנית, אלא משטר הדמוקרטי נהיה כפופים לו בלא שנוכל לעשות דבר.

כשלב ראשון עלינו להפריד בין תחומים הקדושים לדת היהודית, כמו לכל דת אחרת, לבין זבל מילולי וביטויים גזעניים ומתנשאים. חובה עלינו לחדול מלשחק לידיהם של דתיים וחרדים, ולהפסיק להשתמש בביטויים שלהם, כמו "טומאה", "תועבה" כשמדובר בתרבות שלנו, או "חילול שבת".

במוצאי יום העצמאות ה-50 של מדינת ישראל חווינו את ביזיון הכניעה של אמני ישראל ומינהלת האירוע לצנזורה דתית. במסווה שגוי, מטעה ומוטעה, ובטענה של "התחשבות" ברגשות הדתיים, הסכימו גורמים שונים להתערב בביצועה של יצירה תרבותית של להקת בת שבע, ששמה יצא לתהילה בעולם כולו, ולשנות בה דבר באופן בלתי חוקי, על מנת לבטא סובלנות, כביכול, התחשבות, אחווה. הבל הבלים! לא היתה בכך אלא כניעה מבישה לתנאי בלתי חוקי בעליל, ווויתור עלוב על עקרון בסיסי של חיינו ותרבותנו.

שבוע לאחר מכן, ב-9.5.1998, זכתה דנה אינטרנשיונל בתחרות היוקרה הבינלאומית, האירוויזיון, והציבה את ישראל במקום הראשון בתחרות זו. נפלא! משמח! מלהיב! זאת, בלי התייחסות בלתי-עניינית כלשהי למבנה הביולוגי של הזמרת, נושא שלחלוטין איננו ממין העניין. כולם שמחו וצהלו, מי יותר ומי פחות, לבד מקומץ חרדים, שבטפשותנו, סיכלותנו וחולשתנו הצבנו במקומות מפתח בשלטון. "האירוויזיון לא יתקיים בירושלים, ואולי לא יתקיים כלל בישראל", השמיע סגן ראש עיריית ירושלים, חיים מילר. היו בינינו כאלו, שנפחדו מאמירתו, התייראו ממנה

התועבה היא בעיני הטוענים נגדה! קול האשה, כקולו של הגבר, נעים לאוזן המבקשת לשומעו!
הערווה היא במוחו של זה שפוסל אותו! מינו של אדם או נטייתו המינית הם עניינו הפרטי בלבד!
הטומאה היא טומאת לבבם של הפוסלים זאת, וכל הפוסל – במומו פוסל! ההצצה הבלתי פוסקת של דתיים וחרדיים לתחומנו, ההתערבות הנצחית בעניינינו, הביקורת הפסולה והצנזורה הבלתי חוקית הם חילולי קודשינו בידיהם!

אסטרטגיה של מאבק חילוני:

החילונים חייבים לשנות את כללי המשחק, המושג "סטטוס קוו" ביחסים (כיום: בעימות) בין דתיים לחילונים הפך שגור בפי כל, אבל רק מעטים מבינים במה בדיוק מדובר. חילוני שמשתמש במושג "סטטוס קוו" מתכוון בדרך כלל לצילום מצב היחסים בין שתי האוכלוסיות הללו כפי שהיה לפני כך וכך שנים, והוא מאמין בכל לבו, שמדובר בויתור הדדי מצד כל אחד משני המחנות הללו. כל אימת שחלה נסיגה (לגירסה אחרת: נגיסה!) בגבול של ה"סטטוס" הזה, חש החילוני שנדרש מצידו שלא בצדק וויתור נוסף, שעה שהחרדי, מצידו, זועק "געוואלד!!!"

למעשה, אי-הצדק החל מבראשית, משום שמעולם לא קיים היה מצב של ויתור הדדי במערכת הקרויה במקומותינו "סטטוס קוו", מעולם לא היה הוויתור אלא ויתורו של החילוני, בעוד שהדתי לא ויתר אי-פעם ולו גם על דבר אחד משל עצמו. הבסיס למצב מוזר זה נעוץ בהבדל היסודי בתפיסת העולם שבין היהודי החילוני לבין עמיתו הדתי. בעוד שהדתי כבול, לכאורה, בידי הלכה קשוחה, שמחייבת אותו בכל מעשיו ומחדליו בלא כל אפשרות של פשרה, נתפס החילוני בעיני הדתי, ובעיני עצמו, כמי שלא חלות עליו הגבלות בהתנהגות, וכמי שכביכול אין לו ערכים ומשנה סדורה של מחויבויות לערכיו.

מי שמקבל מצב יחסים א-סימטרי כזה

כנתון, אכן מתקפל בפני התביעות הדתיות, נסוג מעמדותיו ומוותר, בל יופתע אם התיאבון שמגלים בני-פלוגתא שלו לא יידע שובע. על מנת לצאת מתוך הסבך אליו נקלע, חייב החילוני להכיר בארבע עובדות ולהבינן:

1. במערך חילונים-דתיים אין ולא היה קיים מעולם ויתור דתי על עקרונות דתיים;
2. במערך חילונים-דתיים הוויתור היה תמיד ויתורו של החילוני בלבד;
3. חייו ומינהגיו של החילוני הם חלק בלתי נפרד מערכיו והשקפת עולמו.
4. חיים של שיתוף חייבים להתבסס על הדדיות בויתור.

במערכת היחסים הקיימת, הגיע הציבור היהודי בישראל למה שמוכר היום "סטטוס-קוו". וכה אמר הדתי לחילוני בעת ש"הוסכם" סטטוס זה:

כל מה ששלי – שלי, וגם כל מה ששלך – שלי הוא. אבל, משום אילוצי זמן ומקום, ובעיקר משום רצוני הטוב והמתחשב, וסובלנותי כי רבה, אני מוכן להגיע עמך לפשרה: על שלי כמובן אינני מוותר, ולעולם גם לא אוותר. על מה אני מוכן לוותר? אני אוותר לך על חלק מחובותיך כלפי: ארשה לך להשתמש בתחבורה ציבורית בשבת – אבל אך ורק בחיפה; אעצום עין כשתלך לסרט בערב שבת בתל-אביב, אולי גם בירושלים; ארשה לך לסעוד בבתי אוכל בערבי שבת בתל-אביב ובחיפה. אבל זכור! את כל יתר חובותיך עליך לשלם במלואן! תתחתן, תתגרש ותיקבר רק לפי הגירסה שלי; תשחרר עשרות אלפי תורתם אומנותם משירות בצבא, ואתה תשרת עבורם; תזון ותפרנס ותכלכל בכספך עשרות אלפי משפחות שאבותיהם חובשים את ספסלי הישיבות; לא תיבא ארצה בשר ומאכלים שלא אני הכשרתיים; תשלם למשגיחי-כשרות עבור כל חותמת רבנית ובד"צית גם על מים מינרלים ושמן רהיטים, כולל משגיחים שאני שולח לחו"ל על משפחותיהם; לא תעלה על במותיך הופעות שלא יקבלו את אישורי, ולא תפרסם ברבים פרסומים שאני אקבע שהם תועבה; אשה לא תשמיע קול במופעי-ציבור, ואמן שמינו לא נקבע על פי ההלכה ייפסל; ועוד, ועוד. ואתה – זכור ושמור את ה"סטטוס-קוו" הזה, פן רע ומר יהיה סופך.

הגיע הזמן שהחילונים ישנו את כללי המשחק, ויאמרו קודם כל לעצמם ולאחר

מכן גם ליריביהם הדתיים:

- הערכים החילוניים-האוניברסליים, המהווים בסיס לחייו של היהודי החילוני, אינם נופלים בחשיבותם ממיצוותיו הדתיות של היהודי הדתי.

- ויתור של היהודי החילוני על ערכיו קשה, לעתים בלתי אפשרי, בדיוק כוויתורו של היהודי הדתי על מצוותיו.

- מי שחפץ בחיים של עם אחד יחידו-בארצו, חייב לוותר על חלק מדרישות-היסוד שלו.

- מה שהיה קיים עד לרגע זה בתחום היחסים בין דתיים לחילונים בטל ומבוטל, והמושג השגוי "סטטוס-קוו" אין לו קיום עוד. במקומו יקום וייבנה מערך יחסים חדש – הוגן, צודק, וחשוב לא פחות מכך: הדדי.

מערכת החיים המשותפים של דתיים וחילונים במדינת ישראל תושנת על אחת משתי האפשרויות: החילוני יוותר על חלק מערכיו, בתמורה לויתורו של הדתי על חלק ממצוותיו – או, לחילופין – הפרדה מוחלטת של אורחות החיים ואי-חדירה של איש לתחום רעהו, בחינת איש באמונתו יחיה.

אין דרך אחרת לחיים משותפים.

